यत्युदक् । प्रथममवद्योतनं दृष्टार्थम् शृतं वेदानीति (२. ३. १. १६) · अतोऽत्राधिश्रयणं अपणार्थमेव · शृतं कथं ज्ञायतऽइत्यत आह यर्ह्युदक्तं तर्हि जुहुयादिति (२. ३. १. १४) यस्मिन्काले तत्पय उदक्तं पावकवशादुद्गतान्तं[1] बुद्बुदवद्भवति तर्हि तस्मिन्काले तच्छृतं भवति तदवस्थापन्नेन पयसा जुहुयादित्यर्थः · इमं पक्षं निषेधति तद्धि नोदक्तं कुर्यादिति (२ ३. १. १४) · कथं तर्हि जुहुयादिति अधिश्रित्यैव जुहुयादिति (२. ३. १. १६) अधिश्रयणमात्रेणैव तच्छृतम् तादृशेनैव होमः कार्य इत्यर्थः · अतश्च विकल्पः उदक्तं कुर्यान्न वेति · अवद्योतनस्य च शृतवेदनार्थत्वात्तण्डुलदध्यादावभावः[2]। उदकासेचनमपि दृष्टार्थम् तापेन उदकस्यैव क्षयो यथा स्यान्न पयस इति · अतस्तण्डुलादावासेचनाभावः । पुनरवद्योतनमप्यासिक्तस्योदकस्य क्षयज्ञानार्थम् अतस्तस्यापि तण्डुलादावभावः · यवाग्वा[दी]नां प्रथमावद्योतनमेव भवति · घृतेऽप्युदकासेको न भवति अवद्योतनं तु भवति[3]। निधायमिति णमुलयम् ततश्च निधाय-निधायेत्यर्थः · अत एव मृताग्निहोत्रे प्रतिषेधो न त्रिः प्रतिष्ठापꣳ हरतीति (१२. ५. १. ८) तत्र निषेधादत्र विधिरुन्नीयते । उद्वासनानन्तरं पृथक्कृतानामधिश्रयणार्थानामङ्गाराणां गार्हपत्यमध्ये प्रेरणम् शाखान्तरात् ।

अस्तमिते जुहोति ॥ ६ ॥ अस्तमिते सूर्ये सायमग्निहोत्रं जुहोति · अत्रास्तमितऽइत्युक्तत्वात्प्राचीनमनस्तमितऽइति न शङ्कनीयम्[4] अङ्गानां प्रधानकालत्वस्य न्याय्यत्वादुद्धरणादूर्ध्वमस्तमितऽएव कर्तव्यम् उद्धरणमात्रस्यैवानस्तमिते श्रवणात् · अस्तमितलक्षणमाह कात्यायनः (कर्मप्रदीप° १. १. ३) यावत्सम्यङ्न भाव्यन्ते नभस्यृक्षाणि सर्वतः न च लोहितिमापैति तावत्सायं च हूयतऽइति ।

वैकङ्कतꣳ स्रुक्स्रुवं प्रतप्य पाणिना संमार्ष्टि ॥ ७ ॥ शोधयति हस्तस्पर्शनेन तत्संलग्नं रजोऽपनीय निर्मलीकरोति · पूर्वं स्रुवस्य संमार्गप्रतपने पश्चा-

---

१) °उद्गतं २. २) अधिश्रयणाभावे तण्डुलादावनवद्योतनम् Karka. ३) न च यवाग्वामुदकासेको विरोधात् अवद्योतनं तु तत्त्वेण भवति · घृते पुनरुदकासेको न भवत्येव विरोधात् Karka. ४) Thus Mahâdeva: अस्तमितऽइति ग्रहणात् पूर्वं सर्वमनस्तमितऽएव प्रत्येतव्यम् · ५) होमार्थत्वाद्वैकङ्कतो स्रुक्प्राप्नोत्येव स्रुवार्थोऽयमारम्भः Karka.